

Svar på interpellation från Lena Lind (MP) om anpassad grundskola

Vilka kriterier och tester görs idag inför att bli inskriven i anpassad grundskola?

Frågan om rätt till mottagande i anpassade grundskolan prövas av barnets hemkommun. Ett beslut om rätt till mottagande i anpassade grundskolan ska föregås av en utredning om målgruppstillhörighet och ska alltid ske i samråd med vårdnadshavare. Utredningen omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning (7 kapitlet 5 § och 28 kapitlet 12 § skollagen). Målgruppen för anpassad grundskola är barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav på grund av att de har en intellektuell funktionsnedsättning.

Den pedagogiska bedömningen fastställer om eleven har förutsättningar att kunna nå grundskolans betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper, och utförs av personal med adekvat specialpedagogisk kompetens.

Den medicinska bedömningen fastställer om det finns medicinska orsaker till elevens inlärningssvårigheter, och om dessa indikerar målgruppstillhörighet, samt utförs av legitimerad läkare.

Den sociala bedömningen fastställer om det finns sociala orsaker i eller utanför skolan som kan bidra till elevens inlärningssvårigheter, och utförs av kurator eller någon annan med adekvat utbildning.

Den psykologiska bedömningen fastställer om eleven har en intellektuell funktionsnedsättning, och i så fall i vilken grad, och utförs av legitimerad psykolog.

Vilka kriterier

Intellektuell funktionsnedsättning är en utvecklingsavvikelse som inkluderar både intellektuella och adaptiva funktionssvårigheter inom de kognitiva, sociala och praktiska domänerna. Följande tre kriterier måste vara uppfyllda för att diagnos kan ställas:

- A. Brister i intellektuella funktioner såsom slutledningsförmåga, problemlösning, planering, abstrakt tänkande, omdöme, studieförmåga och förmåga att lära av erfarenheter vilket styrks via såväl klinisk bedömning som via individualiserad, standardiserad intelligenstestning.
- B. Brister i adaptiv funktionsförmåga vilket leder till att personen inte når upp till den utvecklingsmässigt och sociokulturellt förväntade nivån av personligt oberoende och socialt ansvarstagande. Utan fortlöpande stödinsatser begränsar bristerna i adaptiv kapacitet personens fungerande i ett eller flera vardagliga avseenden såsom kommunikation, social delaktighet och självständighet inom ett flertal livsområden som hem, skola, arbete och samhälle.

- C. Bristerna/svårigheterna i intellektuell funktion och adaptiv förmåga visar sig under utvecklingsperioden.

Vilka tester och bedömningsunderlag

För att ta reda på om ovan tre kriterier är uppfyllda genomför legitimerad psykolog följande:

- Den intellektuella funktionen bedöms genom test av de kognitiva funktionerna med standardiserade psykometriska testinstrument samt observationer av barnet. Vanliga utredningsinstrument är Wechslerskalorna och Snijders-Oomen (SON-R). Mest använda är Wechsler-skalorna, men ibland kan ickeverbala testinstrument behövas, såsom SON-R.
- Psykologen bedömer barnets förmåga att möta de praktiska och vardagliga färdigheter som omgivningen kräver, genom att samla in information från de som regelbundet träffar barnet, såsom föräldrar, skolpersoner mfl. Ofta används standardiserade frågeformulär som ett stöd i bedömningen (ABAS 3 eller Vineland-3)
- Psykologen genomför en så kallad utvecklingsanamnes där psykologen inhämtar information om barnets utveckling och fungerande över tid

Annan värdefull info

Inom Region Gotland har skolpsykologerna som genomför dessa utredningar både tillgång till kollegialt stöd, extern handledning, chefsstöd samt tillgång till att diskutera diagnostik med skolläkare.

Ansökan och beslut om mottagande

Rektor ansvarar för att initiera och sammanställa de fyra bedömningar som krävs för en ansökan till anpassad skolform. Processen är likartad oavsett om det gäller förskola, grundskola eller gymnasieskola. När utredningen är klar återges denna till vårdnadshavare, där information om diagnosen IF ges och om möjlighet att ansöka till anpassad grundskola.

Utredningen med samtliga fyra bedömningar överlämnas sedan via en ansökningsprocess till elevhälsoteamet inom anpassade skolformer, givet att vårdnadshavare önskat detta. Teamet, som bland annat består av rektorer, skolpsykolog, kurator och skolsköterska, granskar bedömningarna utifrån sina respektive kompetensområden.

När elevhälsoteamet har färdigställt sin granskning kallas vårdnadshavare till ett möte om ett eventuellt mottagande. Vid mötet informeras vårdnadshavare åter om innebörden av mottagandet, diagnosen IF samt vilka möjligheter och begränsningar som följer. Vårdnadshavare får även information om överklagandeprocessen och om att mottagande är frivilligt. Om vårdnadshavare väljer att avbryta placeringen återgår skolplikten till grundskolan.

Hur säkerställer Region Gotland att det som hände år 2007 nu inte upprepas?

- Lagstiftningen kring mottagande har förändrats sedan 2007. I och med den nya skollagen 2010 skärptes kraven på utredningar och idag finns ett lagstadgat krav på att en utredning om målgruppsstillhörighet för anpassad skola ska omfatta de fyra delarna beskrivna ovan: en pedagogisk, en psykologisk, en medicinsk och en social bedömning. Diagnoskraven är alltså idag tydligare och mer omfattande.
- Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen i Region Gotland följer Skolverkets allmänna råd för mottagande i anpassade skolformer samt riktlinjer och råd för de enskilda bedömningarna och har egna stöddokument för att säkerställa både ett rättssäkert och patientsäkert handhavande.
- Samtliga fyra bedömningar granskas av elevhälsoteamet, och eventuella frågetecken hanteras innan beslut om mottagande fattas.
- Om verksamheten inom anpassad skolform misstänker att en elev inte tillhör personkretsen görs en ny bedömning skyndsamt.
- Vid övergång till gymnasieskola, eller om tidigare bedömningar är föråldrade, erbjuds eleven en ny psykologutredning.

Oscar Lindster (S), ordförande barn- och utbildningsnämnden